

NHỮNG ĐIỂM MỚI VỀ XỬ PHẠT VI PHẠM HÀNH CHÍNH ĐỐI VỚI VI PHẠM QUY ĐỊNH VỀ QUẢN LÝ, SỬ DỤNG VẬT LIỆU NỔ

Bùi Trung Bun¹

Tóm tắt: Luật số 67/2020/QH14 sửa đổi, bổ sung một số điều của Luật Xử lý vi phạm hành chính (Luật số 67/2020/QH14) được Quốc hội nước CHXHCN Việt Nam khóa XIV, kỳ họp thứ 10 thông qua ngày 13 tháng 11 năm 2020 có hiệu lực thi hành kể từ ngày 01/01/2022, nhiều văn bản quy phạm pháp luật về xử phạt vi phạm hành chính đối với hành vi vi phạm các quy định trong lĩnh vực quản lý, sử dụng vật liệu nổ cũng đã được sửa đổi, bổ sung cho phù hợp với tình hình mới. Tác giả đã tổng hợp các văn bản quy phạm pháp luật này, chỉ ra các điểm mới so với các văn bản quy phạm pháp luật trước đó. Ngoài ra, bài viết cũng chỉ rõ một số vấn đề đặt ra và phương hướng giải quyết để nâng cao hiệu quả triển khai các quy định mới về xử phạt vi phạm hành chính đối với vi phạm quy định về quản lý, sử dụng vật liệu nổ.

Từ khóa: Luật xử lý vi phạm hành chính, xử phạt vi phạm hành chính, quản lý, sử dụng vật liệu nổ.

Nhận bài: 17/3/2022; **Hoàn thành biên tập:** 06/4/2022; **Duyệt đăng:** 21/4/2022.

Abstract: The Law No.67/2020/QH amending, supplementing some articles of the Law on handling administrative violations which has been approved at the 10th session of the XIV National Assembly of the Socialist Republic of Vietnam on November 13, 2020 takes effect from January 1, 2022. Many legal normative documents on sanctioning administrative violations for acts violating regulations in managing, using explosive materials have been amended and supplemented to be suitable with new situation. The author summarizes those legal normative documents and points out new points in comparison with previous legal normative documents. In addition, the articles also highlights some issues to be considered and direction of solutions to improve efficiency of enforcing new regulations on sanctioning administrative violations for the acts violating regulations on managing and using explosive materials.

Keywords: The Law on handling administrative violations, sanction administrative violations, manage and use explosive materials.

Date of receipt: 17/3/2022; **Date of revision:** 06/4/2022; **Date of Approval:** 21/4/2022.

Vật liệu nổ là một loại vật liệu đặc biệt do Nhà nước độc quyền về sản xuất, kinh doanh và tổ chức quản lý một cách nghiêm ngặt. Các tổ chức, cá nhân chỉ được tham gia các hoạt động về vật liệu nổ khi đã được cơ quan có thẩm quyền cấp phép và phải tuân thủ các quy định của pháp luật về tiêu chuẩn, quy chuẩn kỹ thuật an toàn. Mọi hành vi vi phạm quy định về quản lý, sử dụng vật liệu nổ sẽ bị xử

lý hành chính, thậm chí là bị xử lý về mặt hình sự theo quy định của pháp luật.

1. Những điểm mới về xử phạt vi phạm hành chính đối với vi phạm quy định về quản lý, sử dụng vật liệu nổ

Trước ngày 01/01/2022 (thời điểm Luật sửa đổi, bổ sung một số điều của Luật Xử lý vi phạm hành chính; Nghị định số 118/2021/NĐ-CP quy định chi tiết một số

¹ Thạc sỹ, Giảng viên Học viện An ninh nhân dân.

điều về biện pháp thi hành luật xử lý vi phạm hành chính ngày 23 tháng 12 năm 2021 có hiệu lực), việc xử phạt hành chính đối với vi phạm trong lĩnh vực quản lý, sử dụng vật liệu nổ được thực hiện theo 04 văn bản quy phạm pháp luật sau: ⁽¹⁾ Luật Xử lý vi phạm hành chính ngày 20 tháng 6 năm 2012; ⁽²⁾ Nghị định số 167/2013/NĐ-CP ngày 12 tháng 11 năm 2013 của Chính phủ quy định xử phạt vi phạm hành chính trong lĩnh vực an ninh, trật tự, an toàn xã hội; phòng, chống tệ nạn xã hội; phòng cháy và chữa cháy; phòng, chống bạo lực gia đình; ⁽³⁾ Nghị định 71/2019/NĐ-CP về quy định xử phạt vi phạm hành chính trong lĩnh vực hóa chất và vật liệu nổ công nghiệp; ⁽⁴⁾ Nghị định 98/2020/NĐ-CP quy định xử phạt vi phạm hành chính trong hoạt động thương mại, sản xuất, buôn bán hàng giả, hàng cấm và bảo vệ quyền lợi người tiêu dùng.

Sau khi Quốc hội nước Cộng hòa xã hội chủ nghĩa Việt Nam ban hành Luật số 67/2020/QH14 về sửa đổi, bổ sung một số điều của Luật Xử lý vi phạm hành chính, các văn bản quy phạm pháp luật nêu trên đã lần lượt được sửa đổi cho phù hợp với quy định của Luật này. Chính phủ đã ban hành Nghị định số 144/2021/NĐ-CP về quy định xử phạt vi phạm hành chính trong lĩnh vực an ninh, trật tự, an toàn xã hội; phòng, chống tệ nạn xã hội; phòng cháy, chữa cháy; cứu nạn, cứu hộ; phòng, chống bạo lực gia đình ngày 31 tháng 12 năm 2021 (có hiệu lực từ 1/1/2022) thay thế cho Nghị định số 167/2013/NĐ-CP ngày 12 tháng 11 năm 2013. Ngày 23 tháng 12 năm 2021, Chính phủ đã ban hành Nghị định số 118/2021/NĐ-CP quy định chi tiết một số điều về biện pháp thi hành luật xử lý vi phạm hành chính. Theo đó, một số điều của Nghị định số 71/2019/NĐ-CP về quy định xử phạt vi phạm hành chính trong lĩnh vực hóa chất và vật liệu nổ công nghiệp và Nghị định số 98/2020/NĐ-CP quy định xử phạt vi phạm

hành chính trong hoạt động thương mại, sản xuất, buôn bán hàng giả, hàng cấm và bảo vệ quyền lợi người tiêu dùng không còn phù hợp nên Chính phủ đã ban hành Nghị định số 17/2022/NĐ-CP sửa đổi bổ sung một số điều của các nghị định quy định về xử phạt vi phạm hành chính trong lĩnh vực hóa chất và vật liệu nổ công nghiệp; điện lực, an toàn đập thủy điện, sử dụng năng lượng tiết kiệm và hiệu quả; hoạt động thương mại, sản xuất, buôn bán hàng giả, hàng cấm và bảo vệ quyền lợi người tiêu dùng; hoạt động dầu khí, kinh doanh xăng dầu và khí. Nghị định số 17/2022/NĐ-CP đã sửa đổi, bổ sung một số điều của Nghị định số 71/2019/NĐ-CP và Nghị định số 98/2020/NĐ-CP có liên quan đến vật liệu nổ. Qua nghiên cứu, thấy rằng, các văn bản quy phạm pháp luật này đã có nhiều quy định mới về xử phạt hành chính đối với vi phạm quy định về quản lý, sử dụng vật liệu nổ. Cụ thể như sau:

- Luật số 67/2020/QH14 quy định cụ thể về mức phạt tiền tối đa trong lĩnh vực quản lý vật liệu nổ là 100.000.000 đồng. Mức phạt này được tăng gấp đôi so với Luật Xử lý vi phạm hành chính năm 2012. Bên cạnh đó, Nghị định số 118/2021/NĐ-CP quy định chi tiết một số điều về biện pháp thi hành luật xử lý vi phạm hành chính cũng đã quy định cụ thể “trường hợp tang vật là vật liệu nổ thì phải quy định tịch thu” tại khoản 6, Điều 5 của Nghị định này.

- Nghị định số 144/2021/NĐ-CP về quy định xử phạt vi phạm hành chính trong lĩnh vực an ninh, trật tự, an toàn xã hội; phòng, chống tệ nạn xã hội; phòng cháy, chữa cháy; cứu nạn, cứu hộ đã dành ra một điều luật (Điều 11) để quy định về vi phạm đối với quản lý sử dụng vũ khí, vật liệu nổ, công cụ hỗ trợ, pháo nổ và đồ chơi nguy hiểm. Bên cạnh việc sắp xếp lại các hành vi bị xử phạt hành chính cho phù hợp với tình hình thực tế, Nghị định số 144/2021/NĐ-CP đã bổ sung

những hành vi phạm hành chính có liên quan đến vật liệu nổ gồm: Mất giấy phép, giấy xác nhận, giấy chứng nhận, chứng chỉ về vật liệu nổ; không báo cáo, báo cáo không kịp thời, che giấu hoặc làm sai lệch thông tin báo cáo về việc mất, thất thoát, tai nạn, sự cố về vật liệu nổ; giao thuốc nổ cho cơ quan, tổ chức, cá nhân không đủ điều kiện theo quy định của pháp luật; bán tiền chất thuốc nổ cho tổ chức, doanh nghiệp khi tổ chức, doanh nghiệp đó chưa được cấp giấy chứng nhận đủ điều kiện về an ninh trật tự, giấy chứng nhận đủ điều kiện sản xuất vật liệu nổ công nghiệp, giấy phép kinh doanh tiền chất thuốc nổ hoặc chưa có văn bản chấp thuận của cơ quan nhà nước có thẩm quyền; chiếm đoạt phụ kiện nổ; vận chuyển hoặc tiêu hủy vật liệu nổ, tiền chất thuốc nổ không bảo đảm an toàn hoặc làm ảnh hưởng đến môi trường nhưng không bị truy cứu trách nhiệm hình sự,... So với Nghị định số 167/2013/NĐ-CP, các hành vi vi phạm hành chính trong lĩnh vực quản lý vật liệu nổ, tiền chất thuốc nổ trong Nghị định số 144/2021/NĐ-CP còn được viện dẫn theo Nghị định của Chính phủ quy định xử phạt vi phạm hành chính trong lĩnh vực hóa chất, vật liệu nổ công nghiệp, Nghị định của Chính phủ quy định xử phạt vi phạm hành chính trong hoạt động thương mại, sản xuất, buôn bán hàng giả, hàng cấm và bảo vệ người tiêu dùng và các văn bản quy phạm pháp luật có liên quan (tại khoản 6, Điều 11, Nghị định số 144/2021/NĐ-CP). Ngoài ra, tại khoản 8, Điều 11, Nghị định số 144/2021/NĐ-CP còn bổ sung thêm 02 biện pháp khắc phục hậu quả gồm: Buộc thực hiện biện pháp khắc phục tình trạng ô nhiễm môi trường; buộc nộp lại số lợi bất hợp pháp có được do thực hiện hành vi vi phạm hành chính liên quan đến vật liệu nổ.

- Nghị định số 17/2022/NĐ-CP sửa đổi bổ sung một số điều của các nghị định quy định về xử phạt vi phạm hành chính trong lĩnh vực

hóa chất và vật liệu nổ công nghiệp; điện lực, an toàn đập thủy điện, sử dụng năng lượng tiết kiệm và hiệu quả; hoạt động thương mại, sản xuất, buôn bán hàng giả, hàng cấm và bảo vệ quyền lợi người tiêu dùng; họa động dầu khí, kinh doanh xăng dầu và khí cũng đã bổ sung nhiều quy định mới liên quan đến xử phạt hành chính về quản lý sử dụng vật liệu nổ. Nghị định số 17/2022/NĐ-CP có 06 điều luật, trong đó có 01 điều luật sửa đổi, bổ sung một số điều của Nghị định số 71/2019/NĐ-CP ngày 30 tháng 8 năm 2019 của Chính phủ quy định xử phạt vi phạm hành chính trong lĩnh vực hóa chất và vật liệu nổ công nghiệp (Điều 1); 01 điều luật sửa đổi, bổ sung một số điều của Nghị định số 98/2020/NĐ-CP ngày 26 tháng 8 năm 2020 của Chính phủ quy định xử phạt vi phạm hành chính trong hoạt động thương mại, sản xuất, buôn bán hàng giả, hàng cấm và bảo vệ quyền lợi người tiêu dùng (Điều 3). Theo đó:

+ Điều 1, Nghị định số 17/2022/NĐ-CP đã sửa đổi, bổ sung thêm một số quy định mới về xử phạt hành chính đối với lĩnh vực quản lý, sử dụng vật liệu nổ công nghiệp. *Một là*, bổ sung một số quy định mới gồm: Bổ sung biện pháp khắc phục hậu quả “Buộc nộp lại giấy phép, giấy chứng nhận về quản lý, sử dụng vật liệu nổ công nghiệp, tiền chất thuốc nổ bị viết thêm, tẩy xóa, sửa chữa làm thay đổi nội dung cho cơ quan cấp giấy chứng nhận, giấy phép” tại Điều 3, Nghị định số 71/2019/NĐ-CP đối với vi phạm hành chính trong lĩnh vực vật liệu nổ công nghiệp; Bổ sung Quy định về vi phạm hành chính đã kết thúc, vi phạm hành chính đang được thực hiện và xử phạt vi phạm hành chính đối với trường hợp vi phạm nhiều lần, Thi hành các hình thức xử phạt, biện pháp khắc phục hậu quả và xác định số lợi bất hợp pháp có được do thực hiện hành vi vi phạm hành chính tại Điều 4. *Hai là*, bãi bỏ hình thức xử phạt bổ sung “Tịch thu tang vật vi

phạm hành chính là Giấy phép, Giấy chứng nhận về quản lý, sử dụng vật liệu nổ công nghiệp, tiền chất thuốc nổ bị tẩy xóa, sửa chữa làm sai lệch nội dung đối với hành vi chiếm đoạt, làm giả, tẩy xóa, sửa chữa làm sai lệch nội dung trong giấy phép, giấy chứng nhận về quản lý, sử dụng vật liệu nổ công nghiệp, tiền chất thuốc nổ” tại Điều 51 Nghị định số 71/2019/NĐ-CP. Thay vào đó là bổ sung biện pháp khắc phục hậu quả “Buộc nộp lại giấy phép, giấy chứng nhận về quản lý, sử dụng vật liệu nổ công nghiệp, tiền chất thuốc nổ cho cơ quan cấp giấy phép, giấy chứng nhận đối với hành vi chiếm đoạt, làm giả, tẩy xóa, sửa chữa làm sai lệch nội dung trong giấy phép, giấy chứng nhận về quản lý, sử dụng vật liệu nổ công nghiệp, tiền chất thuốc nổ”. *Ba là*, sửa đổi, bổ sung một số nội dung về thẩm quyền xử phạt vi phạm hành chính trong lĩnh vực vật liệu nổ của Chủ tịch Ủy ban nhân dân các cấp (Điều 58); Thanh tra (Điều 59); Công an nhân dân (Điều 60); Hải quan (Điều 61); Quản lý thị trường (Điều 62); Bộ đội biên phòng (Điều 63); Cảnh sát biển Việt Nam (Điều 64), bổ sung thẩm quyền xử phạt vi phạm hành chính đối với lực lượng Kiểm ngư.

+ Nghị định số 98/2020/NĐ-CP ngày 26 tháng 8 năm 2020 của Chính phủ quy định xử phạt vi phạm hành chính trong hoạt động thương mại, sản xuất, buôn bán hàng giả, hàng cấm và bảo vệ quyền lợi người tiêu dùng chỉ có 01 quy định về vi phạm hành chính trong lĩnh vực quản lý vật liệu nổ. Tại Điều 78 quy định về hành vi vi phạm quy định về quản lý chợ, kinh doanh siêu thị, trung tâm thương mại thì hành vi buôn bán vật liệu nổ trong chợ, siêu thị, trung tâm thương mại bị phạt tiền từ 20.000.000 đồng đến 30.000.000 đồng. Điều 3 Nghị định số 17/2022/NĐ-CP không sửa đổi, bổ sung các hành vi vi phạm liên quan đến vật liệu nổ trong Nghị định số 98

nhưng sửa đổi, bổ sung một số nội dung về thẩm quyền xử phạt vi phạm hành chính, trong đó, có bổ sung thêm Cơ quan mới có thẩm quyền xử phạt vi phạm hành chính là Ủy ban Cảnh tranh Quốc gia.

2. Một số vấn đề đặt ra và đề xuất

Qua phân tích những điểm mới về xử phạt vi phạm hành chính với hành vi vi phạm quy định quản lý, sử dụng vật liệu nổ có thể thấy: Hiện nay, các quy định về xử lý vi phạm hành chính đối với lĩnh vực này đang rất tản mạn ở nhiều văn bản quy phạm pháp luật khác nhau gồm: Luật xử lý vi phạm hành chính năm 2012; Luật số 67/2022/QH14 sửa đổi, bổ sung một số điều của Luật XLVPHC; Nghị định số 118/2021/NĐ-CP ngày 23 tháng 12 năm 2021 quy định chi tiết một số điều về biện pháp thi hành luật xử lý vi phạm hành chính; Nghị định số 144/2021/NĐ-CP ngày 31 tháng 12 năm 2021 về quy định xử phạt vi phạm hành chính trong lĩnh vực an ninh, trật tự, an toàn xã hội; phòng, chống tệ nạn xã hội; phòng cháy, chữa cháy; cứu nạn, cứu hộ; phòng, chống bạo lực gia đình; Nghị định số 71/2019/NĐ-CP ngày 30 tháng 8 năm 2019 về quy định xử phạt vi phạm hành chính trong lĩnh vực hóa chất và vật liệu nổ công nghiệp; Nghị định số 98/2020/NĐ-CP ngày 26 tháng 8 năm 2020 quy định xử phạt vi phạm hành chính trong hoạt động thương mại, sản xuất, buôn bán hàng giả, hàng cấm và bảo vệ quyền lợi người tiêu dùng. Điều này, gây khó khăn nhất định cho các chủ thể thực hiện việc xử phạt vi phạm hành chính trên lĩnh vực quản lý, sử dụng vật liệu nổ. Bên cạnh đó, các vi phạm hành chính trong lĩnh vực quản lý, sử dụng vật liệu nổ có sự giao thoa nhất định với các hành vi vi phạm pháp luật hình sự. Bộ luật Hình sự năm 2015, sửa đổi, bổ sung năm 2017 có quy định về tội phạm chế tạo, tàng trữ, vận chuyển, sử dụng, mua bán trái phép hoặc chiếm đoạt vật liệu nổ tại Điều 305. Tuy nhiên, Bộ luật Hình sự năm 2015 không quy

định cụ thể về số lượng vật liệu nổ tối thiểu để khởi tố vụ án hình sự dẫn đến việc Cơ quan điều tra có thể hình sự hóa vụ việc hành chính hoặc ngược lại là hành chính hóa vụ án hình sự. Một số Cơ quan điều tra vẫn áp dụng số lượng vật liệu nổ tối thiểu theo Thông tư liên ngành số 01/TTLN năm 1995 của Bộ nội vụ - Viện Kiểm sát nhân dân tối cao - Tòa án nhân dân tối cao nhưng không áp dụng một cách thống nhất trong toàn lực lượng dẫn đến việc khó đảm bảo tính công bằng, nghiêm minh của pháp luật. Hội đồng thẩm phán Tòa án nhân dân tối cao đã dự thảo Nghị quyết Hướng dẫn áp dụng một số quy định tại các Điều 304, Điều 305, Điều 306, Điều 307 và Điều 308 Bộ luật Hình sự thay thế Thông tư liên ngành 01/TTLN năm 1995 nêu trên nhưng Nghị quyết này đến nay chưa được thông qua.

Với những vấn đề đặt ra như trên, thời gian tới, để thực hiện tốt việc xử phạt vi phạm hành chính trong lĩnh vực quản lý, sử dụng vật liệu nổ, xin đề xuất một số vấn đề như sau:

Một là, cần nâng cao nhận thức cho lực lượng thực hiện việc xử lý vi phạm hành chính trong lĩnh vực quản lý, sử dụng vật liệu nổ nhất là các cá nhân có thẩm quyền xử phạt vi phạm hành chính của Ủy ban nhân dân các cấp; Thanh tra; Công an nhân dân; Hải quan; Quản lý thị trường; Bộ đội biên phòng; Cảnh sát biển Việt Nam, Kiểm ngư; Ủy ban Cảnh tranh Quốc gia. Trong đó, cần chú trọng việc phổ biến những điểm mới về xử lý vi phạm hành chính trong lĩnh vực quản lý, sử dụng vật liệu nổ đến các tổ chức, cá nhân thực hiện việc xử lý vi phạm hành chính này, đặc biệt là các quy định mới về mức xử phạt; các biện pháp khắc phục hậu quả bổ sung; các quy định liên quan đến chức năng, nhiệm vụ của từng lực lượng. Việc phổ biến các vấn đề này chủ yếu do thủ trường các đơn vị

chức năng phụ trách hoặc thông qua mở các lớp tập huấn chuyên sâu.

Hai là, cần sự phối hợp chặt chẽ giữa các lực lượng: Ủy ban nhân dân các cấp; Thanh tra; Công an nhân dân; Hải quan; Quản lý thị trường; Bộ đội biên phòng; Cảnh sát biển Việt Nam, Kiểm ngư; Ủy ban Cảnh tranh Quốc gia trong việc xử phạt vi phạm hành chính trong lĩnh vực quản lý, sử dụng vật liệu nổ, đảm bảo tính công bằng, nghiêm minh trong thực thi pháp luật. Khi thi hành các quy định mới, nếu có vướng mắc cần nhanh chóng thống nhất, tìm cách giải quyết một cách phù hợp.

Ba là, cần quy định cụ thể về số lượng vật liệu nổ tối thiểu để khởi tố vụ án hình sự theo quy định của Bộ luật Hình sự năm 2015, sửa đổi, bổ sung năm 2017. Để phân định được vi phạm hành chính trong lĩnh vực quản lý, sử dụng vật liệu nổ với tội phạm chế tạo, tàng trữ, vận chuyển, sử dụng, mua bán trái phép vật liệu nổ thì cần phải ban hành một văn bản hướng dẫn về số lượng vật liệu nổ tối thiểu bởi vì nhiều hành vi vi phạm hành chính và vi phạm pháp luật hình sự đối với vật liệu nổ hoàn toàn giống nhau, chẳng hạn như hành vi lấy thuốc nổ từ bom, mìn còn sót lại sau chiến tranh; chế tạo thuốc pháo trái phép; chiếm đoạt thuốc pháo,... Theo đó, Hội đồng thẩm phán Tòa án nhân dân tối cao cần nhanh chóng xin ý kiến để hoàn thiện và ban hành Nghị quyết Hướng dẫn áp dụng một số quy định tại các Điều 304, Điều 305, Điều 306, Điều 307 và Điều 308 Bộ luật Hình sự.

Trên đây là những điểm mới của các văn bản quy phạm pháp luật quy định về việc xử phạt vi phạm hành chính trong lĩnh vực quản lý, sử dụng vật liệu nổ. Bài viết cũng đã nêu một số vấn đề đặt ra và đưa ra đề xuất để thực hiện tốt các quy định mới của pháp luật./.